

да прави заемъ за постройка на здание или покупка на книги, който въ продължение на 30 години да бжде покритъ — тази материя е урегулирана съ специаленъ законъ. И въ другитъ страни библиотеч. законодателство е твърде много напреднало, само у насъ никой не се грижи за съществуването и развитието на тия стари културни учреждения. Даже въ Австралия, Нова Зеландия и Южна Африка съществуватъ библиотечни законодателства и голѣмъ брой публични библиотеки — разбира се, това се дължи на влиянието отъ Англия.

Сжщата индеферентностъ къмъ народнитъ читалища проявяватъ и общинитъ у насъ. Твърде рѣдко сж тѣзи общини, които отъ общия бюджетъ отдѣлятъ една скромна сума като помощъ на читалището. Всѣки пѣтъ общинскитъ съветници се отнасятъ твърде неразположено къмъ подобни помощи, пѣкъ и малцина сж у насъ кметовѣтъ съ по-голѣма интелигентностъ и по-широкъ погледъ върху културното и просвѣтително дѣло, та да могатъ да прокаратъ нѣкои положения въ туй отношение. Обикновено се предвижда въ бюджета известна просешка помощъ отъ нѣколко стотинъ лева, съ която не могатъ само книги и списания да се доставятъ, а камо ли и читалня да се издържа, библиотека да се урежда, персоналъ и т. н. Дори и самото общество у насъ, въ неговитъ широки слоеве, гледа съ не особено добро око на библиотекитъ, когато ще трѣба да плаща за тѣхното подържане. И малцина сж тия граждани на нашето общество, които биха се съгласили да плащатъ известенъ налогъ за подържане на публичната библиотека. А въ Англия, напр., още отъ преди 25—30 години съществува идеята, че между общественитъ органи на модерната демократическа община трѣбва да се брои и обществената библиотека, отъ която да се ползува цѣлото население безплатно и най-лесно. Ето защо всѣки гражданинъ трѣбва да се съгласи да бжде таксуванъ, да плаща специаленъ данѣкъ за библиотеката. Тази идея многократно е била подържана отъ знаменити държавници въ Англия, като Гладстона, Чемберлейнъ, Розбери и отъ цѣлата английска преса. Тя трѣбва да проникне широко въ срѣдата на нашето общество.

По законодателенъ редъ трѣбва да се създадатъ редовни приходи на нашитъ читалища. Ето защо главния въпросъ, който изпѣква предъ насъ сега, когато разрешаваме въпроса за съюзяване на читалищата, е тоя за материалното положение и издържка на читалищата и тѣхнитъ библиотеки. Този въпросъ трѣбва да легне въ основата на бждещия читалищенъ съюзъ, който да се стреми да го разреши по единъ задоволителенъ начинъ, като впоследствие направи всичко, за да може и у насъ да се създаде едно библиотечно и читалищно законодателство, каквото отдавна съществува въ другитъ европейски страни. Защото, г. г. делегати, идеална библиотека не е тази, която принуждава читателя да плаща разни такси и вноски, а безплатно ползуване за всѣкого отъ богатствата на библиотеката. Когато се гарантира издрѣжката на читалищата и тѣхнитъ библиотеки съ обществени срѣдства, тогава и този принципъ на безплатно палзуване ще се осжществи. Нашитъ усилия трѣбва да бждатъ насочени именно въ тая насока. Държавата днесъ харчи милиони за направа и издрѣжка на затвори, десетки милиони за непроизводителни цели, а нищо не дава за успѣха и развоя на читалищното и библиотечното дѣло. Време е и у насъ да се създаде специаленъ налогъ за библиотеки и читалища, който да се предава направо тѣмъ. Въ Швейцария, напр., тѣзи суми за библиотекитъ се отпускатъ чрезъ референдумъ. Ако разчитаме само на частната инициатива, ще трѣбва до чакаме още много и много години, за да видимъ издигнати нашитъ читалища отъ днешното имъ жалко и, главно, безпарично състояние.